

מרכז הידע והמחקר הלאומי בתחום היערכות למצבי חירום
National Knowledge and Research Center for Emergency Readiness

היום שאחרי משבר הקורונה: הניסיון האירופי בהליכי יציאה ממשבר הקורונה

ערן פייטלסון, האוני' העברית

פנינה פלאוט, הטכניון

דבורה שמואלי, אוני' חיפה

מיכל בן גל, מרכז הידע והמחקר למצבי חירום

עוזרי מחקר: פרנצ'סקה פלקו (איטליה), רובין ברטמן (אוסטריה), מיכל גת-מורד (שווייץ), מריה וורקי (יוון)

בתמיכת: משרד המדע והטכנולוגיה והרשות הלאומית לחירום (רח"ל)
במשרד הביטחון

רקע

- ישראל נמצאת בעיצומו של גל שני, חריג בעוצמתו בהשוואה בי"ל של מס' נדבקים למיליון
- במחקר קודם נערכה השוואה בין ישראל למדינות מזרח אסיה בגל הראשון, שכן להן היה ניסיון קודם ב-SARS וב-MERS
- ישנן כיום מדינות מערב אירופיות שעברו גל ראשון חמור כבישראל או חמור מבישראל ושלא החל בהן גל שני, או אם החל הוא חמור פחות מישראל היום

מטרת המחקר

לימוד מניסיון מדינות שיצאו מסגר בגל
הראשון בלי שהתפרץ גל שני מיד
לאחר מכן, כתשומה לגיבוש
אסטרטגיית יציאה מהגל השני בישראל

בחירת המדינות

- הקריטריונים:

- עברו גל ראשון משמעותי, כולל סגר מלא או חלקי
- בסד"ג דומה לישראל
- לא החל בהן גל שני משמעותי עד סוף ספטמבר

- המדינות:

- אוסטריה
- שווצריה
- איטליה
- יוון

שיטת המחקר

- איפיון שורה של נושאים, לגבי
 - עקרונות המדיניות
 - הדרך בה המדיניות מופעלת בחלוקה לסקטורים
 - המדיניות למתן מענה כלכלי
 - מדיניות בתחום מערכת הבריאות
 - מדיניות בתחומי החברה והקהילה ותפקיד החברה האזרחית
 - מערך הבדיקות והניטור
 - השפעת המדיניות על מערכת הבריאות
 - אמון הציבור
- איסוף מידע באמצעות עוזרי מחקר המכירים את המדינות היטב ודוברים את שפתן

נושאי מדיניות שנבחנו

- מי מקבל החלטות ובאילו נושאים
- שקיפות והעברת מידע
- האם קיימת מדיניות כוללת בנוגע לשלביות יציאה מהסגר
- האם יש אכיפה, ומי מבצע אותה

הסקטורים שנבחנו

- חינוך והשכלה גבוהה
- מסחר: חנויות מסעדות וקניונים
- ספורט
- בידור
- תחבורה ציבורית
- טיסות
- פתיחת גבולות

ממצאים עיקריים

עקרונות מדיניות:

- בכל המדינות יש הובלה מקצועית, בולט באיטליה שם הפקד בידי דרג מקצועי
- למעט יוון בכל המדינות יש קבלת החלטות ברמה תת-מדינתית
- בכל המדינות שקיפות גבוהה של נתונים המוצגים ע"י אנשי מקצוע
- בכל המדינות היציאה היא רב שלבית (3-4 שלבים, בהפרשי זמן)
- אכיפה מוטלת במידה לא מועטה על רמה מקומית וראשי מוסדות

סקטורים – תובנות מעניינות:

- חינוך לרוב בשלב מאוחר, למעט גיל רך. בשוויץ דאגה למעונות יום לעובדים חיוניים, וגם באחרים סיוע להם
- תחבורה ציבורית המשיכה לפעול בכל הארצות
- מסחר נפתח בשלבים מוקדמים יחסית

כלכלה:

- דגש על שמירת מקומות עבודה ומענקים לעצמאים
- הקלות מס ודחיית תשלומים
- דאגה למשפחות עם ילדים קטנים (ביוון חופשה בתשלום, באיטליה תמיכה כספית לשמרטפות עם תוספת נוספת לעובדי מע' הבריאות)

ממצאים עיקריים (המשך)

- מערכת הבריאות:
 - באיטליה דגש על סיוע קהילתי ותוספת אחיות לבדיקות וטיפולים
 - באוסטריה ושוויץ תוספת מקורות. בשוויץ גויס גם הצבא לסייע לב"ח ונאסרו תהליכים שאינם דחופים
 - למעט באוסטריה נפתחו קווים חמים בנושאי בריאות הנפש
- חברה וקהילה
 - החברה האזרחית פעילה מאוד בכל המדינות
- בדיקות וניטור
 - למעט יוון ניטור רציף ושקוף
 - ניטור וולונטרי באפליקציות בכל המדינות למעט יוון, בה מנוטרים תיירים
- השפעה על מע' בריאות
 - באיטליה ויוון תוגברו מיטות טיפול נמרץ, באוסטריה ושוויץ הן הספיקו
- אמון הציבור
 - האמון בממשלות עלה והיה גבוה בכל המדינות

תובנות ראשוניות לישראל

- יש חשיבות לתהליך יציאה מדורג ושקוף
- יש חשיבות לשקיפות מידע באמצעות דרגים מקצועיים
- חשוב להותיר מרווח קבלת החלטות לדרג המקומי ולשלב את החברה האזרחית, וכן להטיל חובות אכיפה על ראשי מוסדות ואירגונים
- ניהול ענייניי ושקוף מגביר את אמון הציבור
- ניתן להותיר את התח"צ פעילה (אולי תוך הגברת תדירות והורדת צפיפות)
- חשוב לשמור על מקומות עבודה ולא להוציא לחל"ת, ולתת סיוע אפקטיבי לעצמאים
- חשוב לתת מענה לגיל הרך, בין אם בגנים ובין אם בסיוע לשמרטפיות
- פתיחת עסקים קודמת לפתיחת מערכת החינוך
- ראוי להתייחס לבריאות הנפש